

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta 13.—
za četrt 6.50
za en mesec 3.20
za Nemčijo odelotno . 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnishvu:

Za celo leto naprej . K 23.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.60
za en mesec 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petikvrsta (72 mm):
na enkrat po 15 v
na dvakrat 13 —
na trikrat 10 —
na več ko trikrat 9 —

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmendvrtina
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljanju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno nedelje in
praznike, ob 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah štov. 6/II.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona štov. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah štov. 6. —
Sprejema naročila, inserate in reklamacije. —
Upraviškega telefona štov. 188. —

Današnja številka obsega 6 strani.

Naš severni branik.

Preteklo soboto je bil v Šentilju na Štajerskem, koder nemški nacionalizem z naseljevanjem protestantov, nakupovanjem slovenske zemlje in ustanavljanjem nemških šol najbolj na slovenski živelj pritiska, izvoljen za župana Slovenec domačin Thaler, ki je tudi dozda vedno bil prvi v boju za slovensko zemljo in domačo vero.

Thalerjeva izvolitev je za naš narodni boj zoper Nemce zelo pomembna. Koliko let se Südmarka že trudi, da bi od Šentilja in Jarenine naprej, pa doli po krajih ob Pesnici notri preko obeh svetih Kungot do Maribora celo ozemlje ponemčila, domačine demoralizirala ali pa pregnala in tako Slovence potisnila proti jugu! In vendar se ji to delo še do danes niti tam, kjer je vse svoje sile osredotočila, ni posrečilo.

Izvolitev Slovenca za župana v Šentilju je pa ravno zdaj tudi zelo značilna, ker se Südmarka nahaja v neki krizi. Protestantovski hujskač, pastor Albani, ki je duša losvonromovskega in naseljevalnega dela v šentiljskem okrožju, je odkril, kako nemoralno je delo Südmarke, kako Nemce in ponemčence ob meji s svojimi subvencijami, namesto da bi jih gospodarsko krepila, le korumpira in kako so korumpirani tudi naseljenci iz rajha. Slovenci so pa zdrav in klen živelj, in čimbolj pritiska nanje tujec, tembolj se zgoščujejo njihove sile.

Tudi to, da je bil Thaler po žrebu za župana določen, ni brez pomena. Bog z nami! lahko vpricho tega poreklo šentiljski Slovenci in vsi, ki z njimi čutijo in se veseli zmage. Bog z nami! mora biti tudi vedno geslo našega narodnoobrambnega dela: utrjevati vero, mladino pravno vzgajati, ljudstvo gospodarsko povzdigniti, in se v narodnem boju vedno moralnih sredstev posluževati po načelu krščanske pravičnosti, to je porok za našo končno zmago.

Volitev župana Thalerja se je tako vršila: Nasprotniki so vsak kompromis odklonili. Stalo si je nasproti šest slovenskih in šest nemških odborov. Treba je bilo torej žrebat. Žreb je potegnila deklica, slovenske matere hči, in naši so spremljali usodni trenutek z gorečo prošnjo do Boga, varuha našega ljudstva, da odloči za pravično stvar. In res — žreb je odločil za Thalerja. Pri volitvi županovih svetovalec se je tudi vsak kompromis odklonil, volitev se je skozinsko vršila v znamenju najhujšega boja. Zato so se morali tudi svetovalci izžrebat. Prvi svetovalec je ponemčeni Čeh Horinsky, drugi Nemec dr. Fritz Mentel, tretji Slovenec Franc Freiham. Nemški županski kandidat ultra südmarkovec Fischereder tudi za svetovaleca ni bil izžreban. Lopič, ki so ga slovenski liberalni listi med Nemce šteli, je ves čas stal trdno na naši strani.

Veseli nad Thalerjevo zmago je po celem slovenskem Štajerju nepopisno. Thalerjevo ime samo že jamči, da se bo šentiljska občina, kolikor je v njegovih močeh in delokrogu, razvijala dalje, naslonjena na domači slovenski živelj in v njegov gospodarski blagor in bo odbijala, kolikor more, nemoralno südmarkino delo in predrznost rajhovskih naseljencev. Os'ali Slovenci pa — zlasti izborni organizirani spodnještajerski, ki so politično združeni v Vseslovenski Ljudski Stranki — bodo Šentiljce podpirali s svojim gospodarskim, organizatoričnim in političnim delom, ker je na Šentilju angažirana nacionalna čast vsega Slovenstva. Pa naj se v prihodnosti, ki je ne moremo poznati, zgodi karkoli hoče, slovenski živelj v celoti se ne bo samo obdržal, ampak tudi ne-

vdržno napredoval, če ne tu, pa drugod, zakaj delo na krščanskem in ljudskem temelju ne bo in ne more biti zastoj.

Ministri-rojaki.

D u n a j, 29. aprila.

Proračunski odsek je ta teden pričel razpravo o proračunu za tekoče leto. Pri tej priliki je po stari navadi ta odsek »mali parlament«, koder se pri vsakem važnejšem poglavju razvije politiška razprava. Tri dni se je odsek mudil samo pri ministrskem svetu. Opozicija je seveda uporabila to priliko, da je utemeljevala svoje stališče nasproti vladi in njeni večini. Češki, slovenski in rusinski poslanci so vladi naštevati vse njene politične grehe in jo svarili, naj resno prične na severu in jugu izvrševati avstrijski program narodne ravnopravnosti. Posebno pozornost je je vzbudil govor dr. Kramarja, ker se je saj posredno izrekel za narodno avtonomijo. Doslej so češki poslanci dosledno prisegali na češko državno pravo in deželno avtonomijo, ki izključuje narodno samoupravo. Previdno so pa vsi češki govorniki molčali o ministri-rojakih. Tudi ministrski predsednik ni posegel v to sršenovo gnezdo, dobro vedo, da zadene ob odpor in na hudo kritiko na levi in desni. Nemške stranke same niso edine v tem vprašanju. V imenu krščanskih socialcev se je dr. Mayer izjavil proti ministrom rojakom, poslanec Wolf je v imenu nemških radikalcev odločno rotil ministrskega predsednika, naj čimprej imenuje Schreinerju naslednika. Rusin Romančuk in Italijan dr. Conci sta govorila proti.

Poslanec Žitnik je izvajal: »Slovenski klub« je 21. prosinca 1909 vložil nujni predlog, naj vlada kroni več ne priporoča ministrov-rojakov, ker ta institucija ne odgovarja ustavi in tudi nasprotuje ministrski odgovornosti. Ta nujni predlog sicer ni prišel v razpravo, vendar pa imamo še iste načelne in stvarne pomisleke proti ministrom brez portfelja. Ker pa ima krona neoporečno pravico imenovati svoje svetovalce, zato ne govorim o načelnih pomislekih, ki so utemeljeni v ustavnem življenju. Navesti pa hočem nekaj stvarnih razlogov, ki govorijo proti smotrenosti te novotarje v avstrijski ustavi.

Smoter ali naloga ministrov-rojakov bi po splošni sodbi morala biti, da so ti ministri dobri nepristranski svetovalci in pomočniki ministrskega predsednika, ki je v prvi vrsti odgovoren za vso državno upravo. Posredovati bi morali med ministrskim predsednikom in svojimi strankami v vseh važnih prepornih vprašanjih, osobito pa v narodnih vprašanjih, da odstranijo težkoče in preprečijo vedno se ponavljajoče krize. Biti bi torej morali nekaki regulatorji proti pristranski uporabi upravnega stroja ali, če hočete, »pomirjevalni dvorni svetniki«. (Medklici: Vsaj cenejši bi bili!)

Kako pa naj minister-rojak izvršuje to težavno nalogo v sedanjih razmerah, ko vsa država odmeva narodnih bojov in ministrom-rojakom ni določen in omejen njihov delokrog? Mi opravičeno tožimo in dokazujemo, da so še vedno Nemci gospodarji v državni upravi in kratijo nenemškim narodom v ustavi jim priznane narodne pravice v šoli, uradu in javnem življenju. Torej je nemški advokat, oziroma zagovornik in čuvaj nemških narodnih koristi popolnoma odveč v ministrskem svetu. In žalostne izkušnje nas uče, da so vsi nemški ministri-rojaki le ovirali državno upravo. Vtiki so se v vse resortne, gledali na prste vsem ministrom, odgovorni pa niso nikomur. Ker pa je vsaka vlada sestavljena skoraj izključno iz nemških ministrov, ki tudi na teh vzvišenih mestih ne more-

jo zatajiti svoje krvi in simpatij do svojega naroda, je nemški minister-rojak — volens nolens — nekaka zgaga v kabinetu. V takih razmerah tudi češki minister ni mogel kaj prida doseči v prid svojemu narodu. Saj smo čuli, kaj je vse počel zadnji nemški minister dr. Schreiner, da je končno to vedno zadiranje predsedalo tudi ministrskemu predsedniku.

Da torej nemškega ministra njegovi poslanci tovariši in nemška glasila ne proglasijo za »izdajavca«, mora biti vedno na preži ter iskati vseposod takozvano »nemško posest«. In česar sam ne zmore, to mu nadomestijo nemški narodni sveti in obrambna društva, ki so z njim vedno v tesni zvezi. Posebno mi Slovenci trpko občutimo vpliv in delovanje nemških ministrov-rojakov. Vsako imenovanje državnih uradnikov doli do slug mora dobiti »placet« nemškega ministra-rojaka, sicer je takoj ves nemški tabor na nogah. In če se Slovenci le ganemo proti ponemčevanju »südmarke« in »schulvereina«, že kriče nemška glasila in za njimi nemški poslanci, da kalimo mir in napadamo nemško posest. Ko je dr. Kramar pozivljal Nemce, naj so pravični in tudi Slovincem v obmejnih pokrajinah dovolijo enake pravice, ki jih uživajo kot manjšine na Češkem in Moravskem, klical je g. tovariš Markhl: »Na Štajerskem in Koroškem so druge razmere!« Seveda so druge razmere, ker se mi ne moremo z isto močjo upirati ponemčevanju, kakor močnejši češki narod. Saj nam celo odrekate pravico do obstanka v tej državi, češ, da smo raztreseni med nemškim narodom brez zaključenega slovenskega ozemlja. V slovenskem delu Štajerske je komaj 10 odstotkov pravih Nemcev. Na Koroškem je navzlic vsemu ponemčevanju skoraj še tretjina prebivalstva slovenska. (Dr. Waldner: Le 90.000 je Slovincem na Koroškem!) Da, po uradnem štetju, ki na tisoče in tisoče Slovincem prekrsti v Nemce. Torej vi še vedno trdite, da smo pritepeni, razkropljena čreda ovac, ki se pase na nemški livadi! Tako zavijanje zgodovinske resnice in dejanskih razmer mora do dna srca zaboleti človeka, posebno, če mora take besede čuti od mož, od katerih se sme zahtevati več pravičnosti. Preje nego vaš, bival je naš rod na tej zemlji, ki ste mu jo skrčili na vseh koncih in krajih. Govornik nato navaja govor nemškega pastora dr. Albanija v Ljubnem v dokaz, da je slovenska posest ogrožena in da Nemci sami ne morejo biti ponosni na take hujskače.

Ministri-rojaki bi izvrševali pravo svojo nalogo le tedaj, ako bi bila vsem narodom zagotovljena narodna avtonomija in ministrom določen delokrog, kakor n. pr. hrvaškemu pri ogrski vladi. V tem slučaju pa bi morali vsi avstrijski narodi imeti svoje zaupnike v ministrstvu in ne le trije najmočnejši. Da pa se to zgodi, treba je izpolniti tudi državno ustavo in določiti narodom obseg njihovih pravic. Potem šele bi bilo tudi mogoče govoriti o posredovalnem jeziku. Dokler pa si vi hočete s svojim posredovalnim ali državnim jezikom zagotoviti in vzdržati nadvlado v državi, tako dolgo ne bodo končani narodni boji. Može, ki so skovali avstrijsko ustavo, so bili morda dobri juristi, toda slabi državniki. Narodom so prepustili, naj se pulijo in bijejo za pravice in obstanek. Iz tega zla izvira ves nered v državi in parlamentu. In ker se majo vaše postojanke, pa zopet kličete Mažare na pomoč, kakor je nedavno nek tovariš storil pred svojimi volivci. Vsi vemo, da je dualizem največja nesreča za habsburško državo, in sedaj naj Mažarom vržemo še Bosno in Hercegovino pod noge, samo da si hitreje zgradite most do Adrije. Zadnjo nedeljo je grof Tisza, bivši in morda bodoči ministrski predsednik, na shodu trdil, da so ogrski zakoni pre-

liberalni, prepopustljivi nasproti nemažarskim narodom. In vsi bi se sprijaznili s to politiko nasilstva, samo da obdržite v Avstriji krmilo v rokah. Četudi je morda že banalno in neprijetno, vendar ne nehamo svariti, da narodna ravnopravnost more državi zagotoviti vsestranski napredek. Zato se pridružujem predgovornikom, naj bi narodnostni odsek vsaj v glavnih načelih določil narodno avtonomijo in pot do narodnega miru. — Vse stranke so prepričane, da mora biti delokrog ministrov-rokov natančno določen. Odsek je z veliko večino sprejel resolucijo, naj čimprej ukrene vse potrebno, da se natančno omeji in določi delokrog narodnih ministrov-rojakov.

Domača presenečenja.

Tisti judovski listi, ki se zavzemajo za Rotšilda, še vedno niso potolaženi, ker pri sedanjem najetju 236 milijonskega posojila niso dali Rotšildu posojila. Rotšild je od leta 1860 sem, torej malone pol stoletja, preskrbeval naši državi denar, kadar ga je potrebovala, seveda ne sam, marveč v družbi svojih trgovskih prijateljev. Rotšildova skupina je prevzela leta 1862 ostanek srečk izdanih leta 1860, država je oddala Rotšildu državne srečke iz leta 1864, ob vojski leta 1866. je tudi Rotšild posojal državi denar. Zadnjih 23 let Rotšildova skupina ni bila več tako sestavljena, kakor prvotno, ko je imela le »Kreditni zavod«. Pristopila je skupini Rotšildova »Ogrska kreditna banka« in leta 1887. »Zemljiški kreditni zavod«, ki je že prej napravil z državo več kupcij. Rotšildova skupina je postala izključni bankir države, ko ji je pristopil »Zemljiški kreditni zavod«. Zadnja leta so se pridružile tudi nekatere druge dunajske banke Rotšildovi skupini. Bilinski je vzel Rotšildovi skupini patent, da sme le ona biti državni bankir in je s svojim »idealnim konzorcijem« dal možnost, da vse avstrijske banke sodelujejo pri najetju posojila.

»Poštna hranilnica«, ki vodi zdaj tiste posle, ki jih je vodil še nedavno Rotšild, je tako postala državni bankir in je del posojila oddala tisti nemški berlinski banki, ki je svoj čas dala dr. Luegerju posojilo, ko so mu ga odrekli dunajski in drugi judovski denarni mogotci. Rotšildovo časopisje sicer dobro zna, zakaj se je to zgodilo, ampak kljub temu se čudi, češ, saj bi bili lahko dobili doma tistih 236.000.000 kron, ker ko so lani razpisali 220.000.000 kron posojila v obliki zadolžnic, bi bili lahko dobili tri milijarde kron, ako bi jih bili potrebovali. V Berlinu bodo najeli nekaj milijonov kron, ki bi jih bili lahko dobili doma. Pri tem so pa popolnoma prezrli »Diskontno družbo«, »Darmstadtsko banko«, Bleichröderja in Mendelssohna, ki so prejšnje čase kot Rotšildovi kompanjoni delali kupčije z našo državo. Zakaj da so se ravno obrnili na »Berlinsko banko« in zakaj da so prezrli Rotšilda, je jasno. Najmočnejša vladna stranka je danes krščanskosocialna in seveda mora vlada storiti to, kar najmočnejša stranka hoče. Neki ljubljanski dnevnik iz Knafleje ulice je pisal, češ, da krščanskosocialna stranka nima nobenega vpliva pri oddaji sedanjega posojila. Kunstna je zelo ta trditev. S popolnoma priprostim zgledom hočemo gospodi iz Knafleje ulice pokazati, da nimajo prav, in sicer z zgledom iz ljubljanskega rotovža. Kje najame rotovž posojilo, kadar ga rabi? Nikjer drugod, kakor tam, kjer to hoče večina ljubljanskega občinskega sveta. In vlada tudi ne more najeti posojila drugod, kakor tam, kjer to hoče njena najmočnejša stranka, ker če tega ne stori, ji pokaže figo.

Dunajske občinske volitve so zelo presenetile javnost, in sicer pri ožjih volitvah v prvem volivnem razredu. V Josefstadtu je osrednji volivni odbor kandidiral kontrolorja Stahlichia, ki je

pa prisel v ožjo volitev s samostojnim kandidatom Ernstom Verganijem. V petek zvečer so pa imeli sejo sedanji voditelji krščanskosocialne stranke, med njimi minister Weiskirchner, župan dr. Neumayer, podžupana Neumayer in dr. Porzer, Steiner, Gessmann in drugi. Sklenili so, da puste pasti dosedanjega strankinega kandidata Stahliha in da proglase za strankinega kandidata v ožji volitvi Verganija. Okrajni krščanskosocialni volivni odbor se pa s sklepom strankinega vodstva ni strinjal in je držal Stahliha, ki je v ožji volitvi tudi zmagal in čez noč novepečeni strankini kandidat Vergani je pogorel. Grozen halo je zdaj v svobodomiselnem časnikarskem gozdu, a tudi krščanskosocialno časopisje piše tako, da že presega vse meje. To presenečenje je jako žalosten pojav, in sicer zato, ker kaže, da v dunajski krščanskosocialni stranki ni več tistega duha, ki je vladal pod Luegerjevim vodstvom. Ne dvomimo, da se krščanskosocialna stranka ohrani, ampak truda in dela bo potreba, da se stranka reorganizira in da ne bo dajala prilike nasprotnikom, da se po krivdi strankinih takozvanih »voditeljev« norčujejo iz nje. Lueger je deloval s svojo mogočno osebnostjo. Bil je mož, kakršni so redki na svetu, ampak zanašal se je preveč na svojo osebnost in je zato zanemaril organizacijo, kar se deloma že zdaj kaže. Windthorst, nepozabni voditelj nemških katoličanov, je tudi vplival s svojo osebnostjo, ampak na organizacijo ni nikdar pozabil in zato, ko je umrl, njegova stranka ni nič trpela, dasi nima katoliški centrum v Nemčiji še danes nobene take izrazovite osebnosti, kakršna je bila Windthorstova. Avstrijska nemška krščanskosocialna stranka bo morala storiti vse, da v najkrajšem času izvede strankino organizacijo, a se obenem tudi demokratizira, ker je josefstadtski slučaj dokazal, da se morajo »voditelji« ozirati na ljudstvo, kadar se gre za kandidatna vprašanja, ker če tega ne stori, doživi še lahko več takih neprijetnih presenečenj, kakršno so doživeli v Josefstadtu minulo soboto. Pripomnimo, da je v ožji volitvi na Wiednu zmagal krščanskosocialni kandidat Julij Vignatti, liberalec Schmidt je propadel.

Splošno so zadnje dunajske volitve pokazale, da je krščanskosocialna ideja preživila Dunajčana, ki ne mara za svobodomiselne judovske osrečevalce.

Škofska razstava, škof Mahnič in nekateri narodnjaki.

Pulj, 1. maja 1910.

Že izpočetka, ko se je snovala istrska razstava, ki se je včeraj v Kopru otvorila, je manjkalo od merodajne hrvaške in slovenske strani vsake jasne direktive. Naenkrat pa so začela hrvaška glasila napadati škofa Mahniča, češ, da je »izdal narod«. Mi, ki vemo, kako je očitane narodnega izdajstva na jugu silno po ceni in ki vemo tudi, da tako narodnega moža kakor je škof Mahnič, ves slovanski jug v vsej svoji dolžini in širini ne premore, smo takoj uganili, da tisti, ki škofa napadajo, nimajo posebno dobre vesti. Zato smo se natančno informirali in iz Pulja sprejeli sledeče: »Naša Sloga«, glasilo istrskih hrvaških poslancev, že v dveh številkah napada krškega škofa Mahniča, ker je dovolil, da smejo cerkvena upravišтва njegove škofije izložiti svoje srebrne predmete na deželni razstavi v Kopru. Kako je s to stvarjo, v kolikor je javnosti znana, posnemajte iz sledečega: Dr. Laginja je bil član odbora za pripravo deželne razstave. Zato so mnogo Hrvati osnovali po deželi okrajne odbore in za razstavo delali ter se zanj angažirali. Proti koncu 1909 je pa poslanec Spinič kot predsednik hrvaškoslovenskih poslancev izjavil, da Hrvati na razstavi ne bodo sodelovali. Toda ta izjava je bila: 1. veliko prepozna, ker so se medtem mnogi zavezali sodelovati. 2. pa ni bila od kompetentne strani razglašena, zakaj član odbora je bil dr. Laginja, ne pa Spinič, drugič pa je imelo podati tako izjavo za vse Slovence in Hrvate obvezno politično društvo, ki bi se bilo v to svrhu imelo tudi sklicati k posvetu. V sled tega so mnogi Hrvati v Kopru razstavili, na jveč iz kopne Istre, ne pa iz o'okov, koder škofuje dr. Mahnič. Ni čuda, da je potem tudi škof Mahnič dovolil razstavljenje cerkvenih predmetov. Sploh se ljudstvo po celi Istri povprašuje, zakaj njegovi poslanci za tako važno stvar ne prirejajo shodov da bi ljudstvu stvar pojasnili; zakaj jih ljudje samo ob volitvah vidijo, potem pa nikoli ne? Kar se pa obeh člankov »Naše Sloge« zoper škofa Mahniča tiče, je prvega v št. 16.

spisal znani prijatelj Itali-janov ter ga poslal najprej »Novemu Listu« v Reko, dogovorno ga je potem natisnila »Sloga«. Zadnji članek pa je bil od izvestnih krogov narocen od istrskih vseučilišnikov v Zagrebu, ki so ogorčeno izjavili, da je škof Mahnič »izdal narod«. Kdo se ne smeje temu? Pokretaški prijatelji bana Tomašiča naj se rajši okoli sebe ogledajo, kadar govore mlekozobi o narodnem izdajstvu! »Naša Sloga« piše dolge članke o glagolici, škof Mahnič jo je pa v svoji škofiji edini z velikim trudom zagotovil, »Naša Sloga« je glasilo istrske »Gospodarske zveze«, škof Mahnič je združništvo vzorno izpeljal po celi svoji škofiji in je prvi začel izdajati gospodarski list za Hrvate v Istri. Gospod predsednik istrske »Gospodarske zveze«, ali se vam zdi prav, da vaš list takega vzormoža napada, kaj? Sicer pa se pisec tistega famoznega članka v »Slogi« št. 16. sem po zobeh bije. Najprej se krega nad škofom, da je poslal na izlobo predmete, potem pa priveroča Hrvatom naj jo obličejo čerav je italijanska! Znani »veliki Hrvat« hoče na ta način svojim prijateljem Lahom pomagati, da ne bodo imeli pri razstavi izgube, ki se je Lah silno boje in bo najbrže tudi nastonil. Biti proti izlozbi a obenem zanjo agitirati, to je res delo kristalznačaja! Takšno je »narodno delo« v tužni Istri!

Hofrichterjevo priznanje.

Svet je zelo presenečen, ker je Hofrichter svoj grozni čin priznal, čin, ki je povzročil smrt treh Hofrichterjevih tovarišev. Kakor znano, je zavzvil po Hofrichterju doposlani strup stotnik Mader in se zgrudil mrtev na tla. Ustrelila sta se za stotnik Peters in nadporočnik Schmidt, ker je vojno sodišče pri Petersu in Schmidtu poizvedovalo in je torej Hofrichter neposredno kriv tudi Schmidtove in Petersove smrti. Sicer je bil pa Hofrichter tudi svoji ženi nezvest in je slika o Hofrichterjevem značaju zelo grda, česar ne izbirajo sentimentalna poročila o tem, kako je izpovedal in priznal svoje hudodelstvo, hudodelstvo, ki je posredno in neposredno povzročilo smrt treh mladih Hofrichterjevih tovarišev.

Kako je Hofrichter priznal.

Četrtek popoldne. Zaprti Hofrichter pokliče vojaško stražo: »Govoriti hočem s štabnim profosom.« Straža pozvonil. Profos pride. Hofrichter: »Želim govoriti s preiskovalnim sodnikom.« Profos: »To ni danes več mogoče; stotnik avditor Kunz ni v hiši, ker bolega in dela doma.« Hofrichter molči, se vsede za mizo, nasloni glavo, zakrije obraz z rokami in tuhta... Naenkrat plane kvišku in zakliče: »Moram še danes govoriti z njim!« Profos to javi stotniku zapornemu poveljniku stotnik obvesti Kunza, ki hitro pride, a Hofrichterja še ne pripeljejo, ker so morali dobiti tudi sodno pričo majorja Köllerja in zapisnikarja avditorskega aspiranta poročnika Stoklaska. Hofrichterja privedejo. Spremljata ga profos in straža z nasajenim bajonetom in z nabito puško. Hofrichter je bled, izmučen. Modri obrobki obdajajo njegove oči. Gleda plašno. Boječe pride. Hofrichter: »Kaj je z mojo ženo.« Kunz: »Prosta je.« Hofrichter: »Povedati hočem vse; jaz sem storil.« Navzoči presenečeni in ginjeni. Avditor tolaži zločinca. Ponudi Hofrichterju, ki joka liki malo dete, stol. Puste Hofrichterju, da se izjoka. Nato pripoveduje: »Vojak sem bil z dušo in s telesom. Sanjal sem o karieri. Za službo pri četi nisem imel veselja, marveč za važne vojaške naloge. Z vno sem študiral. Odpovedal sem se zabavam in družabnim zabavam. »Büffler und rücksichtsloser Streber« so me zato nazvali tovariši. Ko sem vojno šolo napravil z dobrim uspehom, sem mislil, da se mi izpolni moje želje. Hotel sem, da živim kot »generalštäbler« v kakem večjem mestu. Liki strela z jasnega me je zadelo, ko so me po poroki premestili iz Mostarja, kjer sem bil brigadni častnik, k 14. pešpolku v Linc. Iz ljubezni do svoje žene sem postal morilec, da bi živel brez skrbi. Sam sem v njej vzbudil častilakomnost. Ko je prišlo novembarsko imenovanje, sem je čital skupno s svojo ženo. Ko sva zadelo večkrat na imena tovarišev, s katerimi sem bil skupaj v vojni šoli, je moja žena zaklicala: »No, poglej, ta in ta je že postal stotnik generalnega štaba.« Vse to je povzročilo, da sem obupal in odposlal pisma s cijankalijem. Vest me ni pekla po zločinu. Vzbudila se mi je šele, ko sem čital, da je umrl stotnik Mader. Ko sem bil aretovan, sem mislil, da se rešim s tajejem.« — Tako je Hofrichter približno izpovedal v četrtek in si sam zapečatil svojo usodo, ker če bi svojo izpoved zdaj tudi preklical, po voja-

škem kazenskem redu ničesar ne pridobi.

Zakaj je Hofrichter priznal.

Dr. Pressburger je izjavil, da je Hofrichter priznal, ker je moralno popolnoma onemogel. Dokazi ga do tega niso dovedli, ker se zdaj ni mogel, tako da si je nabavil strup.

Vojno sodišče

proti Hofrichterju prične poslovati dne 9. majnika. Razprava bo trajala tri dni. Stotnik avditor Kunz je izdelal z ozirom na indicije poročilo, ki obsega 100 s strojem pisanih pol. Po Hofrichterjevem priznanju indicijski dokaz odpade. Vojnemu sodišču bo predsedoval najbrže major Köller.

Hofrichterco

je v soboto zvečer policija izpustila. Hofrichterco so zaslišavali z ozirom na to, ker je osumljena, da ni pravično pričala.

Albanska vstaja.

Albanci so se umaknili iz Kačnika. Kačaniško sotesko so zasedli Turki. Baje so se Albanci umaknili zaradi pogajanj svojih voditeljev s Turki. Peč in Djakovar so Albanci osvojili. Vstaji se pridružujejo tudi sandžak-novopazarski vstaši. Mitrovica je v veliki nevarnosti, da jo zavzamejo vstaši. Albanci so grozno razmesarili turške vjetnike, osobito mladoturške častnike. Baje so se sporazumeli tudi v Zgornji Albaniji vstaši s Turki in priznavajo sultana, a znižati se jim morajo davki. V Novipazar se baje vtihotaplja orožje in strelivo iz Avstrije. Zaradi albanske vstaje je opozicija v turškem državnem zboru zelo zaropotala.

Dnevne novice.

+ **Sijajen shod Kmečke Zveze** za moravško dekanijo se je izvršil ob mnogoštevilni udeležbi včeraj popoldne na Vačah. Shod je otvoril načelnik K. Z., Anton Cerar, ki predlaga za predsednika shoda Antona Mrva. Na shodu sta poročala deželni poslanec dr. Zaječ o deželnozborskem delu S. L. S. ter o »delu« naših liberalnih kmečkih »prijateljev«, poslanec Ravnikar pa o izobraževalnih in gospodarskih društvih. Kmet Josip Poznič je govoril o sovražnikih kmečkega ljudstva ter navdušeno pozvilj k krepki stanovski organizaciji. Govorila sta tudi gg. kaplana Majdič in Lovšin. Ob vseh govorih je vladalo med mnogoštevilnimi zborovalci silno navdušenje in nepopisno ogorčenje nad kulturo in »zavednostjo« vaškega sokola. Zborovalci so ogorčeno obsodili »izobraževanje« učitelja Blagajeta. Surovost in demoralizacija, ki je zanešena med sokolsko mladino na Vačah, kriči po maščevanju. Blagajne, Blagajne! Prepozno bo, ko bodo tekli solze! Odhod poslancev so gospodje sokoli pozdravili s par ponesrečenimi žvižgi. Ako bo prihodnja sokolska slavnost na Vačah tako slabo aranžirana, bo velika blamaža.

+ **Na Šmarni gori** se je na takozvani planinci vršil včeraj dopoldne po sveti maši okoli 10. ure shod celega šentviškega okrožja Orlov, katerih je bilo zbranih nad sto, nevesti drugo občinstvo iz sosednih krajev. Govoril je Orlom Fr. Terseglav, ki je povdarjal, da naj v prihodnje orlovska organizacija prvi majnik po vseh okrožjih praznuje. Po shodu so šentviški in ježiški Orli korakali v št. Vid, koder so se razšli.

+ **V Zgornji Šiški** se je vršil včeraj popoldan v ondotnem izobraževalnem društvu shod, ki ga je obiskalo veliko naših somišljenikov in somišljenic. Govoril je Fr. Terseglav. Junija meseca priredi zgornješišsko katol. izobraževalno društvo svoje prvo veselico.

+ **Zadrugištvo na Kočevskem.** Na Kočevskem je nastala kmečnjava v združništvu, ker snuje potovalni učitelj kmetijske družbe, Pregl, ki je član vodstva kočevske nemško-radikalne stranke, politične zadruge tudi tam, koder je Kmečka zveza zasnovala samostojne kmečke, zlasti živinorejske zadruge. Glede na prošnje za podpore in oddajo plemenskih živali je sklenil deželni odbor, da konkurenčnih zadrug sploh ne bo podpiral, katere se priznajo kot podpore vredne, pa bo odvisno od tega, ali je zadruga vsled zveze s kako rajtajznovko tudi denarno podprta in če se izkaže z uspešnim delovanjem.

+ **Na slovenski trgovski šoli** se razpisujeta službi rednega učitelja trgovskih predmetov in rednega učitelja jezikovnih predmetov za slovenščino in nemščino.

+ **Cirilmetodarska iznajdnost.** Ne samo, da so pri »Družbi sv. Cirila in Metoda« vrgli naše somišljenike iz odbora in se sedaj čudijo, zakaj njihovih tako strankarsko zapečatenih stremiljenj ne podpiramo,

cirilmetodarsko glasilo »Slovenski Branik« popolnoma v napadih na S. L. S. posnema »Slovenski Narod«, ki je »Braniku« vir resnice in politične poštenosti, menda zato, ker je tako toplo zagovarjal zvezo z Nemci in ker je kril izdajalsko pogodbo z Nemci. Navadno na »Branikovo« pikanja ne odgovarjamo, ker so preizkusi in nas nizka sumničenja zadeti ne morejo. Ljudje, ki pogoltnejo podpise na nemško-slovenski pogodbi, ne morejo biti naši narodni sodniki! Če smo se pa danes vendar le kratko ozrli na ta liberalno pobarvani »Branik« smo to storili le za to, da pokažemo, kako strankarsko postopa cirilmetodarija v tistem hipu, ko kriči, da jo moramo vsi skupaj podpirati. Višek nesramnosti pa je v najnovejši številki »Branikovi«, ko pogreva staro in že stokrat ovrženo laž, da je dr. Sušteršič proglasil Celje za tuje ozemlje Slovincem. S tako staro lažljivo liberalno šaro dela sedaj cirilmetodarija. In potem se tržaški solzarji čudijo, ako s takimi cirilmetodarstvom ne moremo iti roko v roki.

+ **V Trstu** se je včeraj ustanovila skupina »Jugoslovanske strokovne zveze«. Popoldne ob 5. uri se je vršil v ta namen shod v Marijinem domu. Skupina je za ženske, katerih je pristopilo lepo število. Na shodu je govoril o pomenu strokovne organizacije posl. Gostinčar.

+ **Kanončno vmeščen** so bili naslednji čč. gg.: Fr. Bernik na župnijo Domžale, Viktor Köchler na župnijo Ig, Val. Remškar na župnijo Sp. Logatec in Fr. Sever na župnijo Zalilog.

+ **Volivna reforma za Hrvaško.** Iz Budimpešte se poroča, da se je vršil v soboto, 30. aprila, dopoldne ministrski svet, pri katerem je bil navzoč tudi hrvaški ban Nikola Tomašič. Ban je predložil ministrskemu svetu načrt za volivno reformo, ki ga je ministrski svet odobril in bo kmalu odposlan hrvaškemu saboru. Ban je zapustil ministrski svet ob pol 2. uri popoldne ter je odšel v hrvaško ministrstvo, da opravi tekoče posle.

— **Nesreča.** Na Strmi strani, kjer pelje pot iz Dobrave proti Gorjam, se je ponesrečil Jožef Soklič iz Sp. Gorij. Nesrečni zapuša vdovo in šest nedoraslih otrok. — Od druge strani se nam poroča: Jože Soklič, posestnik v Sp. Gorjah, je šel iz Dobrave skozi »Strmo stran« domov. Ker je bil nekoliko vinjen ga je zaneslo pod pot in po strmini v Radovino, kjer se je ubil. Prinesli so ga v soboto zvečer ob polu 9. uri zvečer domov.

— **Župnik Fran Vidmar v Tržiču na Dolenjskem** je pretekli petek, ko se je vračal iz Mokronoga, padel razkolo ter zadobil na levi roki take poškodbe, da je moral v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo. Blagemu gosposdu želijo skorajšnjega ozdravljenja vsi njegovi farani.

— **Izletnike v Benetke opozorimo,** naj se vsi nemudoma takoj javijo, da je mogoče vse pravočasno urediti. Zadošča naznanilo na dopisnici, naslovljeni na naše uredništvo.

— **Postopanje pri vojaki.** Naše poslance opozarjamo na sledeči slučaj: Martin Prezelj, doma iz Sv. Andreja, občina Zmunc pri Škofji Loki, je delal orožne vaje od 1. do 15. aprila 1910 pri diviziji 6. eskadrona trenja, v oskrbo pa bil pridelen 10. stotniji 27. pešpolka v Gradcu. Ves ta čas pa je bil mož brez kruha in brez dneve, prvi in drugi dan pa brez menaže! Če je koga opomnil, da mu gre dnina, pa je vsak zamrmral in nič rekel — seveda slovensčine gosposde ne razumejo, svojih dolžnosti pa tudi ne. Poslance prosimo, da glede tega slučaja zahtevajo pojasnila.

— **Osebnosti.** G. sodni predstojnik Fran Regally je dobil šestmesečni dopust, da posloveni »sodnijski zakonik«. Nadomeštat ga pride g. J. Prevc iz Logatca. — Stotnik g. Izidor Hrašovec je postal major. — G. Peter Wohl-gemuth, doma iz Spodnjega Bitnja, je imenovan za sodnika pri okrajnem sodišču v Mostaru. — V Podgori je umrl g. Kristijan Dietz, star 67 let. — Poročil se je g. Izidor Kožlin, občinski tajnik v Biljani, z gđco. Emilijo Kocjančičevo.

— **Ogrskim Slovincem.** Znano je vsakemu, da bivajo na Ogrskem naši bratje Slovenci, ki pa so žalibog daleč za nami zaostali v izobrazbi, posebno pa so gospodarsko odvisni od mažaronov in ravno gospodarska izobrazba je za nje potrebna. Dolžnost vsacega je, da se jih spominja in jih podpira s tem, da daruje zanje razne knjige, ki jih že nikdo ne bere, ogrski Slovenci bodo za vse hvaležni in jih bodo z veseljem sprejeli. Ljubljancani, darujte knjige v velikem številu: Če bode mogoče dobiti toliko knjig, se bodejo od velikih počitnic tam ustanovili dve čitalnici. Ogrski Slovenci zdihujejo, da bi se izobraževali, a doslej ni bilo nikogar, ki bi se zanje zanimal. Prihite jim na pomoč! Knjige sprejema od 12. do 3. ure popoldne za ogrske brate začasno Janez Ev. Stuhec, Pred škofijo št. 13, Ljubljana.

— **Umrl** je na Reki trgovec g. Ivan Mancec.

— **Važno za čebelarstvo.** Neki posestnik v ljubljanski okolici se je pritožil na občinski odbor, da so ga sosedove čebele opikale, ko je kopal v bližini sosedovega čebelnjaka krompir. Občinski odbor je pri komisijem ogledu prišel na sled, da čebelar ni imel stavbenega dovoljenja za svoj čebelnjak, zato je sklenil, da mora čebelar najprej prositi naknadno dovoljenje in po dobljenem dovoljenju mora čebelnjak tako prestaviti, da bo izlet čebel obrnjen proti severo-vzhodu in postaviti pred čebelnjakom po izreku nekega „izvedenca“ 4 metre dolgo in 3 metre visoko leseno ograjo. Proti sklepu občinskega odbora se je obtoženi čebelar pritožil na deželni odbor. Deželni odbor je poslal pritožbo v presojo „Slovenskemu čebelarstvu“, ki se je izjavilo, da čebele pikajo, ako so razdražene, le v neposredni bližini čebelnjaka. Ker je pa omenjeni čebelnjak oddaljen nad 6 metrov od sosedove njive, je vsled tega vsaka nevarnost za ljudi in živino izključena. Ne glede na to, da bi bila lega čebelnjaka obrnjena proti severo-vzhodu, napačna in pogubna za čebele posebno po zimi in spomladi, bi se s tem čebele ne odvrnile od sosedove njive, ker čebele lete tja, kjer je paša, ne pa tja, kamor bi jim hotel čebelar nakazati pot. Zaradi miru priporoča konečno čebelarstvo družstvo, da zasadi čebelar med čebelnjakom in sosedovo njivo živo mejo. Na podlagi te izjave „Slovenskega čebelarstva“ je deželni odbor ugodil prizivu, da čebelnjak ostane, kakor stoji, pritožnik pa ima zasaditi ob sosedovi njivi gabrovo ali smrekovo živo mejo.

— **Stavka krojaških pomočnikov na Reki** je poravnana.

— **Porabno mlado moč** priporočamo za kak kraj na deželi. Mladenič je dovršil »Zadružno šolo« in »Cecilijansko šolo«. Vodil bi cerkveno petje, sodeloval pri posojilnici ali pri kakem drugem podjetju in pri izobraževalnem društvu. Ponudbe na uredništvo »Slovenca«.

— **91letnica hrvaškega pesnika.** Dne 1. maja je praznoval 91letnico svojega rojstva hrvaški pesnik Ivan Trnski, ki je Nestor hrvaških književnikov. Trnski je vedno duševno čil, kar dokazuje to, da je kljub svoji starosti še pred nekoliko leti bil predsednik »Društva hrvaških književnikov« in tekom tega leta priobčil v dveh številkah »Savremenika« po eno pesem.

— **Hrvaško gledališče v Trstu.** Hrvaško gledališče iz Osjeka bo gostovalo tudi v Trstu.

Koroške novice.

k **Drznost železniških uradnikov pri blagajni v Celovcu** se je menda tudi že poprijela enega uradnika v Sinčevsi. Pogostokrat sem se že vozil po železnici Sinčavas-Kapla, a nikoli še nisem rabil tolmača, da bi dobil listek do prve postaje, do Dobrlevasi. Ta sreča me je doletela šele ta teden, ko službujočemu uradniku brez tolmača na noben način nisem mogel dotolmačiti svoje želje. A značilno je to, kar sledi: Uradnik mi stavi nemško vprašanje: »Vsaj znate dobro nemško?« Jaz nato slovensko: »Seveda dobro!« Uradnik: »So!« Torej imena prve postaje od Sinčevsi ni hotel razumeti, a ko sem mu v isti slovenščini dopovedal, da znam dobro nemško, a kar nikogar nič ne briga, najmanj pa c. kr. uradnika, me je takoj razumel. Se je pač nehote izdal! Slovenci, poskrbimo tem uradnikom še več takih in zahtevajmo odločno povsod listke v slovenskem jeziku!

Štajerske novice.

š **Mladeniški tečaj** se vrši dne 8. maja v Celju za »Orle« in druge mladeniče iz celjskega, vranskega, gornjegrajskega in šoštanjskega okraja. — Vspored: Dopoldne: 1. ob 8. uri skupna sv. maša pri sv. Duhu v Celju; 2. ob 9. uri telovadba v šolski telovadnici; 3. ob 11. uri predavanje o telovadbi v dvoran »Pri belem volu«, predava g. Aleksander Jeločnik; 4. ob 12. uri skupno kosilo. Popoldne: ob 1. uri telovadba v šolski telovadnici; 2. ob 1/2 4. uri veliko ljudsko zborovanje, govori g. Fr. Terseglav. — Orli, pridite vsi! Mladeniči agitirajte za shod!

š **O delazmožnosti štajerskega deželne zbor** piše nekdo v praški »Union« na uvodnem mestu. Člankar izvaja med drugim: »Do kakega sporazuma je še dolga pot. Obstrukcijo v štajerskem deželnem zboru se mora ravno tako premotivati kakor je v resnici. Izbruhnila je vsled splošne nevolje slovenskega prebivalstva na Sp. Štajerju, da se vendar enkrat začne odločen boj proti slabemu gospodarstvu nemško-nacionalne večine v štaj. deželnem zboru, bodisi v narodnem in gospodarskem oziru. Celi sedanji vladni sistem in pa sistem, ki vlada v štaj. dež. zboru in odboru je rodil sadove, iz katerih je morala vznikniti obstrukcija. V spremembi tega sistema je iskati temelj za sporazum. Ako je vladi (na katero je članek očividno naslovljen) do rednih

razmer v štajerskem deželnem zboru, potem mora iskati podlago za sporazum tam, kjer jo je mogoče najti. Rešitev narodnostnega vprašanja se ne more izvršiti enostransko za Češko, mora se istočasno izvršiti tudi za koroške in štajerske Slovence. Ako se delitev deželnega kulturnega sveta in dež. šolskega sveta na Češkem tako dobro obnaša, zakaj bi ne imeli iste tudi na Štajerskem? Vlada naj pride s takimi predlogi k slovenskim poslancem, potem se bode dalo z njimi govoriti. Samo umaknjenje Wastianovega predloga nikakor ne zadostuje za premostitev prepada med Slovenci in Nemci. Tak sporazum bi bil le kratko premirje... Gospodstvaljnost in šovinizem gotove graške gospode pa ne daje mnogo upanja na sporazum. Ako se pogajanja razbijejo, nimajo Slovenci ničesar za izgubiti; večina jim ne spolni nobene izmed njihovih zahtev. Slovenci pa dobro vedo, da ima dežela prazne blagajne in da rabijo Nemci nove davke za svoje investicije na Zg. in Srednjem Štajerju; k sporazumu sili tudi bankerotno mesto Gradec, ki rabi novo mnogomilijonsko posojilo, za katero bi naj dežela prevzela poročilo«.

š **Slovenci nakupujejo veleposestva.** Bivše Michelitschevo veleposestvo »Rotenberg« pri Št. Lorencu v Puščavi je kupil g. Fr. Leskovic iz Ljubljane za 481.888 K. Nemci se zopet boje ter pišejo, da ta velškanski znesek niti ne dosega sodne cennitve.

š **Liberalna blamaža pri Sv. Bolfenku.** Včeraj je liberalna stranka sklicala shod pri Sv. Bolfenku nad Središčem. Shod je bil velika blamaža za liberalno stranko. Udeležilo se je shoda le nekaj Središčanov.

š **Slovenska veselica v št. Ilju** se je včeraj imenitno obnesla.

š **Umrla je** v Trbovljah gospa Jozefa Čamer, mati soproge trgovca Kramerja.

š **Zanimivosti iz Rogaške Slatine.** Proti ravnatelju dež. zdravilišča v Rogaški Slatini dr. Mulliju je bila med odtodnim prebivalstvom že dalje časa precejšnja napetost. Več občanov se je pritožilo dr. Negriju ter ga prosilo, naj izposluje, da jih zasliši dež. odbornik Stallner. Dr. Negri je posredovanje odklonil, nato so pa občani v isti zadevi pisali svojemu poslancu Ornigu, ki je pa pritožbo poslal — Mulliju in mu izročil celo nekaj privatnih pismen pritožnikov. Ravnatelj Mulli je nato tožil vse, ki so se na pritožbo podpisali; župana, uradnike, obrtnike, posestnike. Pri obravnavi je posebno gorke čul Ornig za svoje preznačilno postopanje. Toženi so mu povedali, da jih pozna samo pri volitvah. Končno se je dosegla poravnava. Toženi so svoja očitanja obžalovali ter se pogodili z ravnateljem, da bodo složno varovali koristi zdravilišča, ravnatelj je pa obljubil, da bo podpiral domačine.

Ljubljanske novice.

lj **Skrivnostna zadeva Hammerlitz** napreduje. Eden osumljenec se že nahaja v ljubljanskem preiskovalnem zaporu od petka sem. Javil se je sam preiskovalnemu sodniku, češ, da vé, da je osumljen in da želi, da se stvar pojasni. Preiskovalni sodnik ga je pridržal v preiskovalnem zaporu. Dozdaj sta aretovana dva osumljenca, eden, ki je bil že tudi aretovan zaradi sumljivih okoliščin, je izpuščen, ker ni nikakega vzroka za zapor. Zaslišavanje osumljenca v preiskovalnem zaporu traja neprestano. Preiskovalni sodnik je osumljenca zaslišaval vso soboto, nedeljo in danes. Poziv ljubljanskega časopisja glede na rdeči avtomobil (glej sobotni naš list) je dobil med občinstvom živahen odmev. Javilo se je že več prič, ki so videle ob omenjenih dneh rdeči avtomobil na državni cesti Ljubljana—Trst. Rdeči avtomobil s črko K se je videl n. pr. v neposrednji ljubljanski okolici. Danes popoldne zasliši preiskovalni sodnik več iz Trsta brzojavno v Ljubljano pozvanih prič.

lj **Na oklicih** je c. kr. sodni svetnik g. Fr. Milčinski z gščno. Marijo Krejčič.

lj **30letnico poroke.** Danes praznujeta gospod Blaž Svetek in gospa Marija Svetek na ljubljanskem gradu 30 letnico svoje poroke. Bog ju živi!

lj **Goveje meso** I. in II. vrste se je podražilo za 16 vinarjev kg, goveje meso III. vrste ni podraženo.

lj **Pivo** so gostilničarji podražili pri vrčku in steklenici za 2 vinarja.

lj **Mestno gospodarstvo.** Kdor si hoče ogledati tisti imenitni novi podtivolški park, o katerem so takoj v začetku trdili nekateri občinski svetniki, ki nič prav niso vneti za Hribarjeve nepotrebne in drage projekte, da je ta park z ozirom na stari in jako obsežni podtivolški park in na bližnji mestni gozd ne le predrag špas za našo mestno občino, avrhu tega tudi nepotreben, ker bi bilo v prvi vrsti treba nasade in pota na Gradu zboljšati, ta naj zdaj stopi čez železniško progo po Laterma-

novem drevoredu in prepriča naj se sam, kaj so vendar storili mestni delavci, ki so ondaj nekaj tednov kopali, zasajali in dolgi čas preganjali. Na prvi pogled nam bo pritrdil, da je vse to delo bilo nepotrebno in da je škoda tistih stotakov — in mestna dela so kakor obče znano, jako draga, — ki so se potrosili za razkopavanje lepega, obširnega travnika, katerega košnja je vsako leto dala mestni blagajnici lepe stotake. Vsakdo bo pa tudi opazil takoj, da je komaj tretjina velikega travnika posajena semtrtje za neznatnimi drevčički in zanikrnim grmičevjem in nizkimi rastlinami, ostali dve tretjini sta pa odločeni z a t r a v o. Večkrat se nam je čudno zdelo, da se v naših parkih nahaja mnogo trave, ki se jako pridno kosijo; kosijo in pospravljajo jo mestni delavci in delavke. Zanimalo nas je to, in glej na naše vprašanje, kako to da travo v parkih tako pridno kosé in čigava je trava, dobili smo odgovor, da je trava v r t n a r j e v a, ki jo rabi za svoje morske prešičke, katerih ima navadno po 400 do 500; te živalice tako žró, da jim dobro naložen dvokolni voziček komaj za enkrat zadostuje. No, smo si mislili, zdaj nam pa je jasno, zakaj se pri napravi novih parkov posebno na to gleda, da imajo tudi te vrtnarjeve živalice svoje veselje. Ni nam znano, ali je tudi drugod ta razvada, da vsa trava, katere zraste v mestnih parkih, pripada dotičnim vrtnarjem. Radovedni smo pa vendarle, ali je ta trava brezplačni poboljšek mestnemu vrtnarju, katero travo kakor smo že omenili, kosijo in pospravljajo mestni delavci in delavke, ali je pa oddana mestnemu vrtnarju proti plačilu. Osebe, ki so o tem bolje informirane nego mi, so nam pravile, da ta trava pripada vrtnarju brezplačno; no, na rotovžu bodo to že vedeli. Ako je to res, potem se nikakor ne čudimo, da je mestni vrtnar že pri projektih za novi park mislil na svoje prešičke ter za krmo teh požrešnih živalic odločil kar dve tretjini velikega obširnega travnika. Našemu županu bi pa svetovali, naj si enkrat ogleda ta park, a prepriča naj se pa tudi, koliko ljudi bo našel v takem parku, naj bo že dopoldne ali popoldne, med tednom ali pa ob nedeljah in praznikih. Ko bo pa gosp. župan že v obližju Podturnskega gradu, naj stopi še v Tivolški gozd; tam bo že od daleč videl, v kako žalostnem, naravnost škandaloznem stanju se nahaja ta mestna posest, kjer se že leta in leta prav nič ni storilo. Suha ali polsuha drevesa delajo napotje drugemu še zdravemu drevju, gole, že suhe rogovile štrlijo na vse strani od dreves ter pričajo vsakemu sprehajalcu, da se za ta mestni gozd že nekaj let nikdo ne briga, da tu vlada zanikrnost in brezbržnost. S tistimi tisočaki, ki so se in se še bodo potrosili za omenjeni novi park, bi se vsako leto lahko izdatno skrbelo za iztrebljenje starega drevja in pomlajenje zanemarjenega gozda. Stopi naj očka župan tudi po poti tja proti Šiški; tam bo lahko videl, kako mora umen gospodar skrbeti za svojo posest, tam se lahko poudči, kako lepo in uzorno zasaja g. Zajc svoj gozd, kjer bo v doglednem času postalo najlepše šetališče. Na delo torej, g. župan, zdaj je še čas, ako hočete, da se Vas bo vsaj v tem pogledu hvaležno spominjalo ljubljansko prebivalstvo, in sicer v resnici, ne le z besedami pri čaši šampanjca, kakor zadnjič v Tivolškem hotelu pri tisti večerji, ko se je, kakor že običajno, na vse pretege kadilo z znano, od mesta posrebrnjeno kadiilnico.

lj **Majniške govore v stolnici** bo imel veleč. g. P. Jos. Klameth iz kongregacije redemptoristov. Govornik si je izbral važno stvarino: Marija in družina. — Začetek govorov je vsak večer ob 7. uri.

lj **Javna dela v Ljubljani.** Zadnje tri tedne je precej oviralo deževno vreme zidanje stavb v Ljubljani. Ob rimskem zidu se dviguje že dvorišni trakt nove obrtne šole nad višino pritličja ter se vrše že priprave za zidarska dela pri glavnem posloppu. Na Prulah bodo tekoči mesec začeli kopati temelj in zidati novo deško ljudsko šolo. Zasadili so ob Ljubljani drevored kostanjev, kakor tudi povprek Prul v smeri proti Opekarški cesti. Novo sezidano vilo Götzl ob Gruberjevem prekopu so začeli snajžiti, Kandarejeva vila pa se dviguje že nad parterno višino. V Strelških ulicah so končana zidarska dela vile Jerjav, prizidek starega strelšča pa je v temelju do polovice izdelan. — Tretje nadstropje nove hiše Marije Koželjeve v Elizabetni ulici je dodelano; hiša Marije Kosove v Ciril in Metodovi ulici pa se snajži. Zidava hiše M. Koželjeve na Poljanski cesti je izvršena do cestne višine. Novi šolski trakt Marijanišča ob Poljanski cesti je dodelan ter se snajži znotraj in zunaj. Fr. Tel-

čeva hisa na vogalu Vrhovčeve ulice in Taborja je osnažena, hiši M. Spreitzerja in H. Privška pa ometavajo; zidarska dela pri objektih Kolinske tovarne hitro napredujejo in bo snaženje se že končalo tekoči mesec. Ob Cesti na Rožnik so dodelane vile Urbančič, Rak in Klepec, zidava Kollmanove vile pa je končana. Na Kuhnovi cesti je končana zidava Hiršmanove vile do podstrešja. Zidanje nemškega gledališča hitro napreduje. Na Franc Jožefovi cesti je v teku snaženje hiše V. Kubelke kakor tudi v Sodnijskih ulicah hiše Babič-Kosove. S stavbo hiše Jožefa Mayerja ob Franc Jožefovi cesti (vrtna parcela bivšega vojaškega oskrbovališča) se bo pričelo tekoči mesec. Na mestu, kjer je izpeljana nova cesta, je del vojaškega oskrbovališča že podrt. Hiša Iv. Mathiana star. (št. 12 in 14) je na novo pobarvana. Hiša Ivana Perdana na Franc Jožefovem trgu št. 12 se predeluje. — Pri mnogih stavbah manjka delavnih moči.

lj **Kulise za deželno gledališče** so brez strehe, ker je odpovedana shramba na starem vojaškem preskrbovališču. Ker v gledališču vsled pomanjkanja prostorov ni mogoče nikamor spraviti kulis, v bližini tudi ni dobiti nobene shrambe, je deželni odbor prisiljen, postaviti na deželnem travniku poleg Wettachove vile leseno barako kot začasno shrambo za kulise.

lj **Prememba posesti.** Hišo pok. g. Langofa v Novem Vodmatu je kupil solicator g. Alojzij Kocmur.

lj **Skupna skušnja mešanega zbor** »Ljubljane« bo jutri v torek ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«.

lj **Ljubljanska občekoristna zadruga za gradbo stanovanj** oddaja v svoji novi hiši v Gradšču št. 15 oziroma v Hilšarjevi ulici št. 7 za avgustov termin več različnih stanovanj s 3 in 4 sobami ter pritlikinami. Cene stanovanj so določene od 600 do 1200 kron z vsemi stranskimi pristojbinami vred. — Ker se delokrog zadruge razširi na vse poklice, imajo razven državnih uslužbencev istotako tudi drugi interesi pravi pristop k zadrugi. Stanovanja se oddajajo samo članom, ki vplačajo 4 K pristopnine in pa delež po 200 kron ali naenkrat ali pa v mesečnih obrokih po 5 kron. Delež se bode obrestoval po 4%. — Stanovanja so neodpovedljiva, dokler se plačuje redno najemnino in pa izpolnjuje hišni red. — Podrobnosti se izvedo na stavbi.

lj **Umrl je** v Spodnji Šiški pekovski mojster in posestnik g. Tomaž Tušar, star šele 38 let. Svetila mu večna luč!

lj **Trubarjev spomenik** ob Lattermannovem drevoredu so včeraj odkrili.

lj **Alkohol v službi policije.** Predsinočnjem je dobil stražnik na južnem kolodvoru zaupno obvestilo, da hoče nek tujec v neki gostilni v Kolodvorski ulici za prav nizko ceno prodati še dobro ohranjeno kolo. Stražnik je takoj storil svojo dolžnost in se šel o tem informirati, a neznanec je bil lokal že zapustil in stražnik je moral nazaj praznih rok. Vse nadalnje poizvedbe so bile brezuspešne. Ker je stražnik dobil informacije, da je tujec šel pred kratkim po odgonu v Litijo ter da je posebno dober znanec tržaške policije, je bil posebno pazljiv in pozoren. Opravljajoč predvčerajšnjem pred kolodvorom svojo službo, je stražnik pozno ponoči zapazil nekega človeka, ki je peljal po Kolodvorski ulici kolo za »uh«. Mož je bil pa tako »naložen«, da se je od kolesa hitro ločil. Kolo je padlo na desno, kolesar pa na levo. Ko je stražnik videl, da kolesar kobaca po cesti in da kolesa sploh ne more obvladati, mu je prihitel na pomoč. V tem trenutku pa je po osebnem popisu spoznal onega tujca, ki je pred par urami prodajal v gostilni kolo. Pomagal mu je, da sta prišla v stražnico. Tujec je izpovedal, da je brezposelni kuhar Jožef Bas, rojen 1882 v litijemskem okraju ter da je kolo njegova last. Kmalu se je pa izkazalo, da je kolo last polirja Vogriča, ki je sedaj zaposlen v Brežicah. Nato so Basa utaknili v zapor in ga izročili sodišču, kjer sameva in premišljuje o nevidni moči alkohola.

lj **Pisemske znamke po 25 vin.** so prišle s 1. majem v promet.

lj **10 kron** manjka poštnemu slugi, ki je oddajal danes tovarno blago po Wolfvovih ulicah, sv. Petra cesti in okolu nove vojašnice. Ako je komu preveč denarja odšel, naj mu dotičnik blagovoli vrniti.

lj **Neprevidni kolesarji.** Na Vodnikovem trgu je včeraj nek kolesar podrl na tla neko trgovsko kandidatinjo, ne da bi jo bil poškodoval. Na Dunajski cesti sta skupaj trčila dva kolesarja in se zvrnila. Pri tem si je eden poškodoval kolo, drugi pa zadobil telesno poškodbo na obrazu.

lj **Ključke odlomil.** Pri nekom tukajšnjem zavodu je v soboto ponoči

nek zlikovec pri večnih vratih odlomil medeno kljuko ter jo položil na prag.

Ij »Mica Kovačeva«. Na Dolenjski cesti je k nekemu gostilničarju prišla na ime neke stranke neka dekla večkrat iskat vina, kruha in mesnine, rekoč, da pri nji služi in bo stranka že sama plačala. V soboto pa je prinesla pismo in zopet zahtevala vina in jestvin. Zadeva pa se je gostilničarju zdela sumljiva ter je poklical stražnika. Ko je Kovačeva to slišala, je pobegnila. Zagovarjati se bode morala pred sodiščem.

Ij šipo razbil. Včeraj je prišel v neko gostilno na Starem trgu znani Ferdinand Göck, rodom Ljubljčan, in začel razgrajati. Ko so ga postavili pod kap, ga je to tako raztogotilo, da je razbil šipo pri vratih in napravil gostilničarki 5 K škode. V varstvo ga je pozneje vzel stražnik.

Ij Na enkrat pil iz dveh kozarcev. Marsikomu se bo to neverjetno zdelo, vendar je to gola istina. Včeraj je bil vsled 1. maja nepričakovano velik naval na Rožniku. Po maši so šli ljudje se okrepčat v gostilno. Nekdo dobi vrček piva. Potegne prvič, potegne drugič in ostalo je v vrčku še kaka četrtna pive. Ko potegne zadnjič, ne teče pivo iz vrčka, dasi je bilo v vrčku. Ko pivec pogleda to nenavadno prikazen, vidi, da je v vrčku trdo postavljen kozarec za vino in da pod kozarcem tiči pivo. To je znamenje, kako se pomivajo kozarci.

† Nepreviden voznik. V soboto popoldne je peljal hlapec Jakob Navbe z vpreženim vozom po Dunajski cesti in je zadel z vozom ob kandelaber plinove svetilke, katerega je močno poškodoval in se je tudi ubila svetilka.

POMNOŽENO VOJAŠTVO OB ITALIJANSKI MEJI.

V nekem poročilu se opozarja v graški »Tagespost« na izredno ojačanje italijanskega vojaštva ob meji, zlasti pa konjeništvu na Beneškem. Z ozirom na to piše omenjeni list, da je danes premoč italijanskega konjeništvu tolika, da se je v resnem slučaju bati nenadnega vpada čez avstrijsko mejo. Z ozirom na to bi bilo od avstrijske strani potrebno osredotočenje 5. dragonskega polka na Goriškem, kakor tudi premestitev kakega četrtega konjeniškega polka v 3. vojni zbor (Maribor-Slov. Bistrica). V Mariboru naj bi se formirala nova konjeniška divizija kakor tudi topničarska in konjeniški oddelek s strojnimi puškami.

Razne stvari.

Plače pevcev-umetnikov v New-Yorku. Kako izborno plačujejo dobre operne pevce v Ameriki, nam dokazujejo že plače posameznih umetnikov v opernih gledališčih v New-Yorku. Na čelu vseh opernih pevcev je Caruso, ki ima letne plače 650.000 kron. Bonci dobiva 320.000, pevke Tetrassini 300.000, Farrarova, Mary Garden in Leo Slezak po 240.000 kron; Gadskeyeva 200.000, Dalmores nad 190.000, Zenatello okoli 180.000 in Renand 160.000. Slede jim Lina Cavalieri, Destinnova in Scotti s 120.000, za temi so Clement, Jöru, Burian in Sammarco s 100.000 kronami. Samo tem umetnikom se plača na leto tri in pol milijona kron.

Zaradi sina umorila soproga svojega moža. Iz Norimberke poročajo: O umoru ravnatelja mestne dekliske šole dr. Herbericha se poroča: Pastorka umorjenega ravnatelja Leona Dillinger, dijaka v Monakovem, ki je bil osumljen, da je pomagal materi pri umoru očeta, so izpustili iz zapore vsled pomanjkanja dokazov. Dillinger je namreč zahteval od dr. Herbericha denarjev, kar je pa ta odločno odklonil. Žena Herbericha, mati Dillingerjeva, se je zavzela za svojega sina ter je v prepiru ustrelila moža. Morilka je hči bivšega avstrijskega majorja Berna, ki živi v Frankobrodu, odkar je vpokojen.

Slavnostni sprejem — mrtvaškega voza. »Linzer Tagespost« poroča iz Mattighofna dne 28. m. m.: Včeraj je dospel od veteranskega društva Friedburg-Leugan kuljni mrtvaški voz na ondodni kolodvor. To je bilo za društvo povod, da je slavnostno praznovalo dogodek. Veteransko društvo je korporativno odšlo z godbo na čelu na kolodvor, da sprejme mrtvaški voz. Med veselimi koračnicami in streljanjem s topi so prepeljali voz čez Friedburg v Schneegattern, kjer so ga spravili pri nekem gostilničarju, dokler ne bodo postavili zanj posebne kolibe. — Uboga nemška pamet!

Italijanska šola za starinoslovje v Atenah. Te dni so v Atenah z velikimi slovesnostmi otvorili italijansko šolo za starinoslovje. V tem klasičnem mestu visoke stare grške kulture imajo enake šole že skoro vse večje evropske države in Amerika: Francija od

leta 1846., Nemčija 1871, Amerika 1881, Anglija 1885 in Avstrija od leta 1894. Le Rusija še ni zastopana, zato pa ima v Carigradu zavod za izključno raziskavanje bizantinske kulture.

Pozna jih. Ob priliki zborovanja židovskih rabinov je odšla posebna deputacija židov k min. predsedn. Stolypinu, ki jo je tudi sprejel. Rabini so zagovarjali lojalnost, zvestobo dinastiji in domovini, končno pa so prosili, naj vlada podpira žide v njihovih težnjah. Na to prošnjo je odgovoril Stolypin, da je to nemogoče, ker izražena zagotovila ne odgovarjajo dejstvom. Židje so si s svojim postopanjem sami ustvarili sedanji položaj. Mogoče se bo dalo narediti kaj za žide čez leta, a sedaj ne more biti o tem govora. Eden izmed odposlancev, baron Gingsburg, je opozarjal na težke življenske pogoje židov ter je dejal končno: »Ne zadostuje, ekselencia, reči judom: Bodite pridni! Pritaviti bi se moralo še: za to se vam izboljša položaj«. To je bilo vseeno Stolypinu nekoliko preveč in je odgovoril: »Ne zavežem se za nobeno reč, v svojem življenju še nisem podpisal nobene menice, in tega tudi sedaj ne bom storil«. Stolypina rabini niso mogli premotiti, jih pač preveč pozna.

Tatinsko društvo so zasačili v Špitalu na Zgornjem Koroškem. Družba je bila dobro organizirana in je izvršila že celo vrsto tatvin. Njeni člani so bili sami — vajenci.

Nadzorovalne oblasti za mladoletne kaznjence na Ogrskem. Znano je, da ima pravica na Ogrskem zelo trdo zavezane oči. Slučaji kakor proces Haverda, v katerem se dokaže nepostavne zveze državnega pravdnika z obtoženci, in oprosti porotno sodišče morilca, ki prizna zločin, ali pa se pusti defraudante svobodno pobegniti, med tem ko se politične nasprotnike radi malenkostnih prestopkov strogo kaznuje in se jih izpostavi največjemu zasmehu, menda dovolj jasno označujejo ogrske pravne razmere. Zato je tembolj pozdraviti slučajno pametno odredbo ogrskih pravnikov. Zakon o posebnih sodnih dvorih za mladostne obtožence ima tudi določbo o posebnih nadzorovanih oblastih, ki imajo nalogo, nadzirati mladoletne kaznjence, ko zapuste ječo ali poboljševalnico, da ne padejo v stari greh. Prvo tako nadzorovalno oblast so osnovali v Požunu. Člani nadzorovalne oblasti večinoma niso juristi in so gospodje in dame izobraženejših stanov, katerih socialno stališče omogočuje, da izpolnjujejo svoje delo z vestnostjo in nesebičnostjo. Vsi člani te nadzorovalne oblasti morajo priseči, da bodo z ozirom na načela te institucije sodelovali pri rešitvi mladine pred npravnstvenim propadom.

Dolгови ameriških velikih mest. Izmed 12 največjih mest v ameriških Združenih državah ima New-York največ dolgov, namreč nad 3360 milijonov. Na posameznika pride 785 kron. Mesto Filadelfija ima okroglo 398 milijonov dolgov, 226 kron na posameznika. Boston ima dolgov nekaj nad 370 milijonov, kar znaša na posameznika 610 kron. Čikago ima 122 milijonov dolgov, na posameznika izmed prebivalstva pride le 40 kron. Cincinnati ima okroglo 146 milijonov dolgov, približno 345 kron na posameznika. New Orleans ima 131 milijonov dolgov, torej 371 kron na vsakega prebivalca. Baltimore in Cleveland imata nad 111 milijonov dolgov. Na vsakega prebivalca pride v Baltimore 196, v Clevelandu pa 215 kron. St. Louis ima 100 milijonov dolgov, 131 K. na vsakega prebivalca. Buffalo ima 66 milijonov dolga, okroglo 165 na posameznika. San Francisco ima samo 18 in pol milijona kron dolgov, torej pride samo 45 kron na prebivalca.

V sredo, 11. maja v Ljubljano! Vsi na ustanovni shod našega narodno-obrambnega društva »Slovenska Straza«! Zberimo se v velikem številu dne 11. maja tudi na posvetovanjih »Rafaelove družbe«, »Jugoslovanske strokovno zveze« in na prvem velikem koncertu slovenskega glasbenega društva »Ljubljane«!

Telefonska in brzoljavna poročila.

IZ DRŽAVNEGA ZBORA.

Dunaj, 2. maja. Jutri 3. aprila prične zopet zborovati proračunski odsek, v petek 6. t. m. pa prične svoje delo zopet državna zbornica. Kot prva točka dnevnega reda je na vrsti prvo branje reforme poslovnika, ki bo dalje časa trajalo, ker nameravajo v debati vse stranke zavzeti svoje stališče. Nato pride na vrsto nekaj manjših predlog in nato drugo čitanje proračuna za l. 1910. Tozadevno debato bo postavil predsednik vsak dan v čas med 11. uro dopol-

dne do 4. ure popoldne, od 4. ure do 6. ure zvečer se bodo pa obravnavali nujni predlogi, med katerimi so v prvi vrsti vseučiliške debate.

PRAZNOVANJE 1. MAJA NA DUNAJU.

Dunaj, 2. maja. Včeraj dopoldne se je vršilo tudi okoli 71 delavskih zborovanj, ki so se mirno končala. Proti 2. uri popoldne so se zbrali dleavci v posameznih okrajih ter so priredili demonstracijski sprevod v Prater. Udeležba je bila slabša kot lansko leto. V velikem številu pa so bile zastopane ženske, ki so nosile napise z zahtevo ženske volivne pravice.

ISTRSKA DEŽELNA RAZSTAVA.

Koper, 2. maja. Včeraj so tu slovesno otvorili istrsko deželno razstavo.

PROTI ŠKOPIJSKIM ŠOLSKIM VIZITACIJAM.

Praga, 2. maja. Češki listi poročajo o razburjenju med češkimi liberalnimi krogi, ker sta nadzorovala škof Hulka iz Budjejevic in kraljeviški škof Doubrava v zadnjih dneh srednje šole v svojih škofijah. Češka profesorska zveza baže namerava proti tem vizitacijam protestirati javno.

MORILEC HOFRICHTER.

Dunaj, 2. maja. Odkar je Hofrichter priznal, je ves izpremenjen, vidi se na njem, da se šele sedaj zaveda, kako grozen zločin je izvršil. Ves je pobit in da bi si v obupu ne storil kaj žalega, so pomnožili nadzorstvo in sedaj ni Hofrichter niti trenotek neopazovan. Izprememba v Hofrichterju se je vršila od tedaj, ko je bil profos Tuttmann aretiran in je bilo dokazano, da ima Hofrichter zveze z zunanjim svetom. Obravnava proti Hofrichterju se pred sredo meseca maja ne bo vršila, trajala pa bo dva do tri dni. Akti v zadevi izpovedb Hofrichterjeve soproge so izročeni državnemu pravdnstvu, a skoro gotovo bo postopanje proti njej ustavljeno. Hofrichterjeva soproga bo po svojem odvetniku storila takoj vse korake za ločitev zakona, prosila bo tudi za izpremembo imena zase in za svojega otroka, nakar se z otrokom preseli v Vratislavo.

VREME.

Dunaj, 2. maja. Vremenska opazovalnica naznanja hladno, nestanovitno vreme.

PRAZNOVANJE MAJA NA FRANCOŠKEM.

Pariz, 2. maja. V Parizu, kakor tudi v provincah, kakor poročajo brzojavke, se je praznovanje 1. maja vršilo splošno mirno. Samo v Artesu je nekdo zagnal v policijski komisarijat bombo, ki pa ni nikogar ranila.

ŠTIRIKRATNI MORILEC — OBGLAVLJEN.

Lucern, 2. maja. Danes ob 9. uri dopoldne so obglavili štirikratnega morilca Matijo Muffa, čegar smrtno obsodbo je potrdil kantonski veliki svet. Muff je 21. decembra preteklo leto ustrelil v Hübschneru pri Hellbühlu kmeta Bisanga, njegovo ženo in dva hlapca. Uropal je tudi Bisangovo premoženje, 10.844 frankov, iz neke omare. Muffa, ki je star 35 let, je včeraj obiskala njegova žena, katero je ves skesan prosil odpustčanja za sramoto, ki jo je naredil njej in svojem otroku.

NAPADENA VOJVODSKA DVOJICA.

London, 2. maja. Vojvoda in vojvodinja Manchester sta bila v bližini New Yorka na potovanju z avtomobilom od rokovnjačev napadena in ranjena.

PAULHAN V PARIZU.

Pariz, 2. maja. Paulhana, ki je dospel v soboto zvečer v Pariz, je pričakovalo na kolodvoru nešteto ljudstva, ki ga je sprejelo z burnimi ovacijami. Ljudje so dvignili Paulhana na rame in nesli v voz, ki so spremljale množice po mestu med velikanskim navdušenjem. (Kakor znano, je Paulhan dosegel nov rekord, ko je poletel z letalnim strojem iz Londona v Manchester.)

MISIJONARJI ŽRTEV KANIBALOV.

London, 2. maja. Moštvo ladje »Marie Winkelman«, ki se je vrnilo z Tongai otokov, je sporočilo, da so misijonarja Obkino in Mattersona pojedli ljudžrci.

MATI UMORILA SVOJE ŠTIRI OTROKE.

Lipsko, 2. maja. Žena trgovca Andree je v odsotnosti svojega moža prerezala vratove svojim štirim otrokom in nato še sebi. Vsi so umrli. Ženi se je najbrže hipno omračil um.

DETOMORILEC OBDOJEN NA SMRT.

Vratislava, 2. maja. Porotno sodišče v Ratiboru je 22letnega Josipa Kanenberg, ki je svojega štirimesečnega otroka ubil z udarci na glavo, obsodilo na smrt.

TRZNE CENE

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 2. maja.

Pšenica za maj 1910	12'35
Pšenica za okt. 1910	10'55
Rž za maj	8'44
Oves za maj	6'95
Oves za oktober 1910	6'61
Koruza za maj 1910	5'84
Koruza za julij 1910	6'01

Efektiv: trdneje.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 736'0 mm.

Dn	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
30	9 zveč.	732'8	8'8	sr. jvzh.	oblačno	
1	7. zjut.	734'3	6'6	sl. jvzh.	jasno	0'5
	2. pop.	733'8	15'3	sr. jvzh.	oblačno	
1	9. zveč.	733'8	9'9	sr. svzh.		0'0
2	7. zjut.	729'7	07'5	sl. svzh.	dež	
	2. pop.	726'0	9'6	sl. jvzh.		

Srednja včerašnja temp. 9'9°, norm. 12'0°.

Srednja predvčerašnja temp. 10'6°, norm. 12'1°.

1281

1-1

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je včeraj ob pol 11. dopoldne po dolgi in mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti za umirajoče, umrla naša iskreno ljubljena in blaga sestra, oziroma svakinja in teta gospodica

Marica Praprotnik.

Pogreb bo v torek dne 3. maja ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti Mestni trg št. 18, na pokopališče k Sv. Križu.

Drago rajnico priporočamo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 2. maja 1910.

Žalujoči ostali.

Mesto vsakega posebnega naznanila.

1282

Potrjim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, gospod

Tomaž Tušar

pekovski mojster in posestnik

po kratki in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, danes dne 1. maja ob 11. uri dopoldne v najlepši dobi življenja, v starosti 38 let, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predraga rajnika bo v torek dne 3. maja ob polutreh popoldne po slovesnem blagoslovljenju iz hiše žalosti, Spodnja Šiška 185, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin in molitev.

Spodnja Šiška, 1. maja 1910.

Helena Tušar r. Plevnik, soproga.

Ferdinand, Olga, Angeica, Stefanija, Albin, Julijana, otroci.

Konjač!

Služba konjača v obsegu osem občin se razpisuje. Prosilci naj vlagajo prošnje pri županstvu Studenec-Ig; istotam se izvedo tudi pogoji.

1284 3-1

Občinski urad Studenec-Ig

dne 1. maja 1910.

!! Naznanilo !!

Modni atelije Marije Šarc

1289 se nahaja sedaj 3-1

v Gradišču št. 17

:: v hiši g. Liningerja ::

Cerkveno petje v majniku. Večkrat tožijo naši organisti, da so zlasti v mesecu majniku v zadregi, kje bi dobili primernih Marijinih pesmi. Ta tožba je posebno opravičena na deželi, kjer organisti nimajo popolnih mešanih ali moških zborov in morejo peti le tri- do dvoglasne skladbe. Taki zbori bodo s prav posebnim veseljem pozdravili Marijine pesmi našega nedosežnega skladatelja g. Foersterja, ki so izšle v »Katoliški Bukvarni« pod naslovom: Šest Marijinih pesmi za tri ženske ali moške glasove (ena za dva, štiri tudi za en glas) z orglami. Zložil A. Foerster. Cena partituri 1 K 80 h, vsak glas 40 h. — Udomačilo se je pri nas, posebno na deželi, mnenje, da so skladbe g. Foersterja preumetne, pretežke in premalo melodiozne. O teh pesmih se lahko z vso pravico trdi ravno nasprotno. — Umetne so sicer, to se pravi: zložene so v najpravilnejši harmonizaciji in strogo cerkvenem duhu, kakor vse cerkvene skladbe izpod peresa g. Foersterja. A pri vsem tem so lahke in polne najlepših melodij. Opozarjamo gg. organiste tudi na to, da so tiskane kar le mogoče pregledno: v zgornji vrsti petje, v spodnji spremljevanje za orgle. Pri spremljevanju je na važnejših mestih pripisan tudi prstni red. Cerkvenim predstojništvom, gg. organistom in njih zborom te pesmi kar najtopleje priporočamo.

* Die Jugend, Vorträge für Jugendvereine. (Volkverein für das katholische Deutschland) M. Gladbach, 1910. — Knjiga obsega načrte za predavanja v mladeniških društvih in bo zato marsikdo segel po njej. Čeprav je v knjigi veliko, kar se nanaša na specialno nemške razmere, je veliko splošno veljavnega, tako n. pr.: Kako treba mladino obvarovati pred brezvernostjo in nenravnostjo, kako jo vzgajati k gospodarstvu, varčnosti, socialnemu smislu, požrtvovalnosti; kakšno čtivo je zanj, kako se goji zdravje, kako zdravo pravno življenje, kako se podučuje mladeniče, ki gredo k vojakom itd. Lična knjiga, ki vsebuje jako veliko snovi za predavanja, stane le 1 K 20 vin. — Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Iščem dobro izurjenega
trg. sotrudnika

v konfekcijski stroki. Plača mesečno K 200.— do K 300.—. Vstop takoj ali s 1. julijem.

O. Bernatovič,
»Angleško skladišče oblek«
1283 Ljubljana, Mestni trg 5. 1—1
1279 Izurjen in izkušen 3—1

strojnik

za tiskarno, več slovenščine v govoru in pisavi, ne pod 26 let star, se sprejme takoj k dvostavnemu in enostavnemu stroju za brzotisk. — Plača po tarifu. — Ponudbe pod »Vstrijen« na upravništvu lista.

Predno kje drugje kupite
posteljno perje za opremo
ali porabo sploh, izvolite se obrniti na
Jos. Trauer, Plzen 607, Češko
zaloga postelnega perja. 1249
Cenik se dopolnje poštne prosto.

Dekleta

popolno ali deloma izurjene
v šivanju perila
se sprejmejo takoj pri **M. Alešovec, Poljane.** Istotam se sprejme brezplačno tudi nekaj učenk. 1224 (1)

Št. 310.

Razglas.

Dela za zgradbo oziroma popravo
ceste iz Bohinjske Bistrice na Ravne
oddala se bodo pri podpisnem c. kr. krajnem komisarju za agrarske operacije. Proračuni, načrti, pogoji in drugi pripomočki razgrnjeni so v pisarni c. kr. nadzornika za agrarske operacije v Ljubljani, Turjaški trg št. 3, II. nadstropje vsak dan od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. ure popoldne. Ponudbe izročiti je do 17. maja v zapečatenih zavitkih opremljene z vadijem, ki je določen na 10 % proračunanih stroškov.
V Ljubljani, dne 26. aprila 1910.

Domače slovenske tvrdke

Posojilnice.

Ljudska posojilnica Miklošičeva cesta 8. — Glej inserat.

Vzajemno podporno društvo, Kongresni trg 19
Glej inserat.

Razne tvrdke.

Jager Toni, trgovina ročnih del, Židovske ul. 5.

Kollmann Fran, zaloga porcelana in steklenice
Mestni trg.

Josip Košmerl prva jugoslovanska tvornica drož priporočila svoje
izborne droži (kvas).

Lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven rotožva

Mencinger T. trgovina s spec. blagom in delikatesami, Sv. Petra cesta št. 37. in 42.

Obrtno pomožno društvo Kongresni trg št. 4.

Pristou Filip, slikar za napise, črke in grbe, Prešernova ul. 50.

Restavracija pri „Zajcu“
Ljubljana, Sodna plica 6, nasproti justične palače!

Zibert A., največja zaloga čevljev domačega izdelka, Prešernove ulice.

Ustna voda „Euodin“

Specialiteta za **kadilce.**

Glavna zaloga:

Lekarna Ub. pl. Trnkoczy v Ljubljani
3427 Cena K 2.—. 52—1

Na mnoga vprašanja javljam, da se odda
na Vrhniki št. 186
stanovanja

za skupno letno najemnino takoj:
I. nadstropje: 1 soba, 1 kuhinja in drvarnica za 144 K.

I. nadstropje: 1 soba, 1 kabinet, 1 kuhinja, klet, drvarnica, del vrta 240 K.

Pritličje: 1 soba, 1 majhna soba, 1 shramba, drvarnica, klet in del vrta 240 K in je zelo pripravno za prodajalno ali kako obrt.

Pismene ponudbe sprejme Franc Jonke, Ljubljana, Gradišče št. 3,
1277 I. nadstropje. 3—1

Trgovski sotrudnik

dobro izvežban v mešani stroki, 24 let star, vojaščine prost, zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi želi premeniti svojo službo do 1. junija. Ponudbe naj se pošiljajo na »Rhodanum« poste restante Trbovlje. 1280 3—1

Proda se iz proste roke 1255 2—1

več konj in vozov

dne 4. maja od 9. ure dopoldan naprej v Metelkovi ulici št. 27, Ljubljana.
Katarina Kuga.

Odda se več stanovanj

z 2 sobama in pritliklinami ter porabo vrta v novozgrajeni hiši ob Gruberjevem nabrežju, za avgust-termin. — Poizve se pri Aleks. Götzl, Wolfova ulica št. 1. 1273 3—1

Priporočila se

Botrom in botream obleke
po vsaki ceni

Solidna postrežba!
Nizke cene!

A. Lukič

Ljubljana, Pred Skofijo 19

Vedno najnovejša
konfekcija za
dame in deklice

Proda se iz proste roke
hiša v Novem Vodmatu

št. 13 ob glavni cesti v Zalog pri znani kavarni »Mali Slon«. V hiši sta že vpeljani dve prodajalni ter ima še osem stanovanj. Zraven je tudi vrt. 1252

Štev. 1163.

Enonadstropna hiša

s 5 sobami, zraven lep vrt, podobna vili, se prodaja iz proste roke v Rožni dolini pri Ljubljani 20 minut od Glavnega trga. Več se poizve pri gostilničarju 1247 Balija na Glincah, preje Traun. 3—1

1220 3 1

Šolska zgradba.

Za zgradbo

novega šolskega poslopja na Vrabčah nad St. Vidom pri Vipavi, polit. okraj Postojna

na 28.860 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela obsegajoče ponudbe z napovedbo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna, naj se predložijo

do 6. maja t. l. ob 10. uri dopoldne

podpisnemu c. kr. okrajnemu šolskemu svetu. — Ponudbe, katere morajo biti kolekovane s kolekom za 1 K, doposlati je zapečaten z napisom: Ponudba za prevzetje gradbe novega šolskega poslopja na Vrabčah nad St. Vidom pri Vipavi.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbene pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni. — Razven tega je dodati kot vadij 5 % stavbenih stroškov v gotovini ali pa v pupilarno varnih vredn. papirjih po kurzni ceni.

C. kr. okrajni šolski svet si izrecno pridržuje pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu potrebno vidi, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbeni pogoji so na vpogled pri c. kr. okrajnem glavarstvu — stavbeni oddelek — med navadnimi uradnimi urami; načrti in sumarični proračun tudi pri krajnem šolskem svetu na Vrabčah.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni,

dne 22. aprila 1910.

Štev. 1162.

Šolska zgradba.

Za zgradbo

novega šolskega poslopja v St. Vidu nad Vipavo, politični okraj Postojna

na 38.565 K 80 vin. proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela obsegajoče ponudbe z napovedbo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna, naj se predložijo

do 6. maja t. l. ob 10. uri dopoldne

podpisnemu c. kr. okrajnemu šolskemu svetu. — Ponudbe, katere morajo biti kolekovane s kolekom za 1 K, doposlati je zapečaten z napisom: Ponudba za prevzetje zgradbe novega šolskega poslopja v St. Vidu nad Vipavo.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbene pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni. — Razven tega je dodati kot vadij 5 % stavbenih stroškov v gotovini ali pa v pupilarno varnih vredn. papirjih po kurzni ceni.

C. kr. okrajni šolski svet si izrecno pridržuje pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbeni pogoji so na vpogled pri c. kr. okrajnem glavarstvu — stavbeni oddelek — med navadnimi uradnimi urami; načrti in sumarični proračun tudi pri krajnem šolskem svetu v St. Vidu.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni,

dne 22. aprila 1910.

Advokat dr. Josip C. Oblak

naznanja, da je otvoril

:: odvetniško pisarno ::

v Ljubljani

Da matanova ulica 15, Hotel Štrukelj

1257 3—1

1286

Vzorci na razpolago!

NOVOSTI MANUFAKTURNEGA BLAGA 1910!

Vzorci pošiljava franko!

LENASI & GERKMAN

Ljubljana, Stritarjeva ulica 4.

Sukno, kamgarn, damsko blago, delen, batist, zefir, kreton, platno, šifon, gradl, garniture, preproge, zavese, odeje, pleti, šerpe, rute v veliki izbiri.

SOLIDNE CENE.**Pozor kolesarji!**

Močna kolesa od K 100—naprej.
Finejše vrste od K 150—naprej.
znana kot najfinejša z najlažjim tekom.

Glavna zaloga „Puchovih“ koles

Fr. Čuden, trgovec v Ljubljani.

1011 Ceniki zastoj in poštne prosti. (1)

Tri žlice

železnatega vina lekarja Piccolija v Ljubljani, c. in kr. dvornega založnika, vsebujejo množino železa, ki jo mora zavžiti odrasli človek vsak dan, ako njegov organizem potrebuje železa, v nasprotju z drugimi izdelki, ki vsebujejo le tako množino železa, ki se dokazano nahaja v vsakem namiznem vinu, in torej nimajo nikake medicinske vrednosti. Polliter-ska steklenica 2 K.

Lepa birmanska darila!

Največja in najbogatejša izbira po jako znižanih cenah. — Se v ljudno priporočam gg. botercam in boterčkom za obilni obisk.

Z veseloštopovanjem

Fr. Čuden

urur in trgovec v Ljubljani.

Ceniki s koledarjem tudi po pošti prosto.

1080

Knjigoveznica „Katol. tisk. društva“ v Ljubljani

se priporoča v izdelavo vsakovrstnih knjigoveških del.

Specijaliteta: črtanje poslovnih knjig

za denarne zavode, trgovce, tovarnarje, društva i. t. d.

Vsako naročilo se točno in natančno po predpisu izvrši. Raznovrstni vzorci na zahtevo brezplačno.

Elegantna stanovanja

s 4 in 5 sobami in z vsem modernim konfortom oddajo se takoj oziroma za avgustov termin v najem.

Lepi prodajalniški prostori

pripravni tudi za pisarne, dajo se takoj, ali za pozneje v najem.

Naslov pove upravnistvo tega lista. 1263 3-1

50% prihranitestroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **»kri, moč, zdravlje«** do-sežete in ohranite, ako pijete**SLADIN**

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak 3601 knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Zlate svetilje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj kosm. zobolastil. sred. stvo

SeydlinIzdolovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital-Stritar. ul. 1Dobri
in
porodi**Modna in športna trgovina****Pavel Magdič**

Ljubljana, nasproti glavne pošte

Priporočila izgotovljene bluže, spodnja krila in vse moderne nakitne predmete po zelo ugodnih in brezkonkurenčnih cenah

Ogromna izbira damskih in otroških slamnikov in čepic

V oddelku za gospode:

vedno samo najnovejši klobuki, čepice, telovniki, srajce, kravate, palice, dežniki, rokavice in vsi modni predmeti. Za šport: vse potrebščine za turiste, kolesarje, louce,

--- tennisi, „Orle“ in „Sokole“ ---

Narodne zastave,

znaki, trakovi, i. t. d.

708 20-1

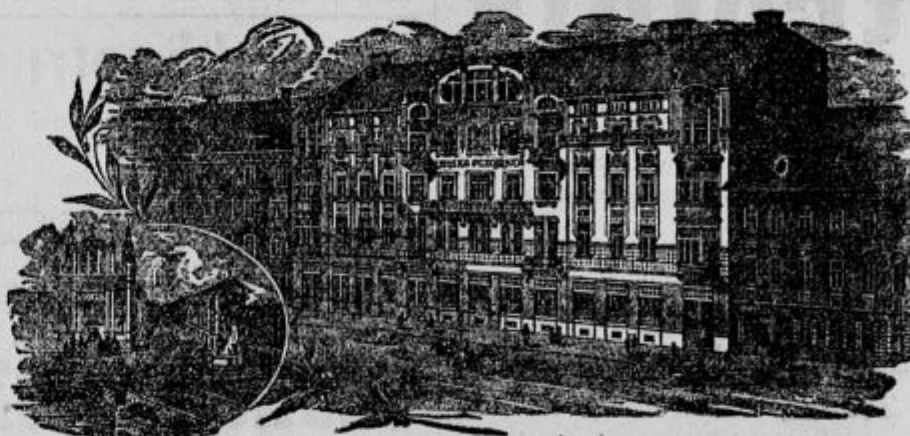
Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!Denarni promet do 31. dec. 1909
čez 83 milijonov kron

Lastna glavica K 503.575-98

Stanje vlog dne 31. marca 1910
čez 21 milijonov kron**Ljudska Posojilnica**

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2%

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih 4.50 kron na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadrugnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvi) in zastavi vrednostnih papirjev. Menjice se najkulantneje eskomptujejo

Dr. Ivan Sušteršič, predsednik. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsednik. — Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. poslanec. Anton Kobl, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trgovske in obrtne zbornice in hišni posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik »Ljudske posojilnice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. — Izdajanje čekov, nakaznic in KREDITNIH PISEM za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIV. MENJALNIČNA DELNIŠKA DRUŽBA
MERCUR OSREDNJA MENJALNICA:
DUNAJ I., WOLLZEILE 1.

Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Krakov, Litomerice, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičín, Pízen, Praha, Grabon, in Praha, Mala strana, Liberec, Dunajsko-Novomesto, Cvilava.

NAKUP IN PRODAJA
vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk i. t. d., i. t. d. Zavarovanje proti izgubi pri zrebanjih srečk in vredn. papirjev Prospekte in cenike premij zastoj in franko.